

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 24 kap. i rättegångsbalken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Till rättegångsbalken fogas enligt förslaget en bestämmelse, enligt vilken justitieministeriet bemyndigas att ge anvisningar till tings- och hovrätterna om hur deras avgöranden skall meddelas myndigheterna. Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2006.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Inom tingsrätterna och hovrätterna används ett domsluts- och indrivningssystem (DSI). Det är fråga om ett elektroniskt dataöverföringssystem, i vilket de centrala uppgifterna om utdömda påföljder överförs till verkställighetsmyndigheterna, registermyndigheterna och andra myndigheter på grundval av en distribution som fastställts av domstolen. Alla meddelanden som registrerats i systemet förmedlas dessutom till Statistikcentralen.

Systemets funktionsduglighet förutsätter att domstolarna svarar för att uppgifterna registreras korrekt i systemet. Justitieministeriets uppgift är att ge råd om användningen av systemet, uppdatera systemet och stöda användningen av systemet samt på begäran av en domstol utföra korrigeringar av redan registrerade uppgifter. Att korrekta uppgifter om domar förmedlas till korrekta myndigheter förutsätter att domstolarna enhetligt iakttar anvisningar om registrering av uppgifter i systemet.

DSI-systemet i dess nuvarande form togs i bruk i början av 1990-talet. Justitieministeriet har kontinuerligt utfärdat nya anvisningar till

domstolarna om användningen av systemet genom att föreskriva att anvisningarna skall iakttas så som ny lagstiftning har förutsatt. Anvisningarna har nu omarbetats i sin helhet och är färdiga att distribueras till domstolarna. Behörighetsgrunden för justitieministeriets föreskrift har varit justitieministeriets beslut från år 1992 om meddelanden som gäller de allmänna underrätternas och hovrätternas avgöranden (278/1992). I ingressen till beslutet hänvisas som behörighetsgrund förutom till 106 § i vägtrafiklagen till ett flertal bestämmelser på förordningsnivå av vilka en del inte längre gäller eller håller på att ändras på grund av reviderad lagstiftning.

Det att man i justitieministeriets beslut härleder fullmakten att ge anvisningar genom föreskrifter från bestämmelser på förordningsnivå när det gäller att ge oberoende domstolar förpliktande anvisningar om att deras avgöranden skall meddelas till myndigheter motsvarar inte gällande uppfattning om behörighetsutövningen enligt 80 § i grundlagen. Enligt lagrummet i fråga är utgångspunkten att det hör till riksdagen att utfärda bindande rättsregler såväl för enskilda personer och samfund som för myndigheter. Rätten att utfärda författningar

på lägre nivå skall grunda sig på ett bemyndigande i lag vilket för sin del skall uppfylla kraven på exakthet och noggrant avgränsade bestämmelser (RP 1/1998 rd.). Oberoende domstolar kan förpliktas i fråga om handläggningen av rättsskipningsärenden endast genom allmänna rättsregler som riksdagen har meddelat.

Av denna orsak föreslås att det i 24 kap. i rättegångsbalken tas in en bestämmelse som bemyndigar justitieministeriet att för tings- och hovrätterna utfärda anvisningar om sättet att meddela avgöranden till myndigheter. Fastän DSI-systemet används huvudsakligen vid brottmål, förmedlas via systemet till myndigheterna uppgifter om en parts ersättningsskyldighet till staten i vissa fall också i tvistemål. I 12 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) finns en hänvisning till bestämmelserna i rättegångsbalken varför rättegångsbalkens bestämmelser blir tillämpliga också vid handläggningen av brottmål.

2. Propositionens konsekvenser

Genom propositionen klagas justitieministeriets behörighet att utfärda anvisningar som binder domstolarna att meddela sina avgöranden till olika myndigheter. Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts av en arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatt.

4. Ikraftträdande

Bemyndigandet behövs vid arrangemangen kring ikraftträdandet av den nya fängelsestrafflagstiftningen. Av denna orsak föreslås att lagen träder i kraft vid samma tidpunkt som fängeslagstiftningen, den 1 oktober 2006.

5. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna bestämmelsen innehåller inte ett bemyndigande för justitieministeriet att reglera den enskildes allmänna rättigheter och skyldigheter enligt lag och inte heller de rättigheter och skyldigheter som i ett enskilt fall fastställts genom ett domstolsavgörande. Trots detta gäller bestämmelsen avgöranden i rättskipningen. Genom bestämmelsen förpliktas domstolarna att handla konformt i enlighet med de anvisningar som justitieministeriet utfärdat för att de olika påföljder som genom avgörandet fastställts på yrkande av en part skall kunna verkställas i enlighet med lag genom att det till rätt myndighet förmedlas korrekt information om domstolens avgörande. I fråga om handläggning av rättsskipningsärenden i tingsrätterna och hovrätterna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 24 kap. i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 24 kap. i rättegångsbalken en ny 22 § som följer:

24 kap.

som justitieministeriet bestämmer.

Domstolens avgörande

Denna lag träder i kraft den 20

22 §

Genom denna lag upphävs
justitieministeriets beslut av den 20 mars
1992 (278/1992) om meddelanden som gäller
de allmänna underrätternas och hovrätternas
avgöranden.

Meddelande om avgörande till myndigheter

Tingsrätten och hovrätten skall meddela
myndigheterna sina avgöranden på det sätt

Nådendal den 29 juni 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*